

קול קורא לקבוצת למידה משותפת

בנושא:

התחדשות עירונית בקנה המידה השכונתי

לגיבוש ותיקוף תפיסת "השכונה המתחדשת"

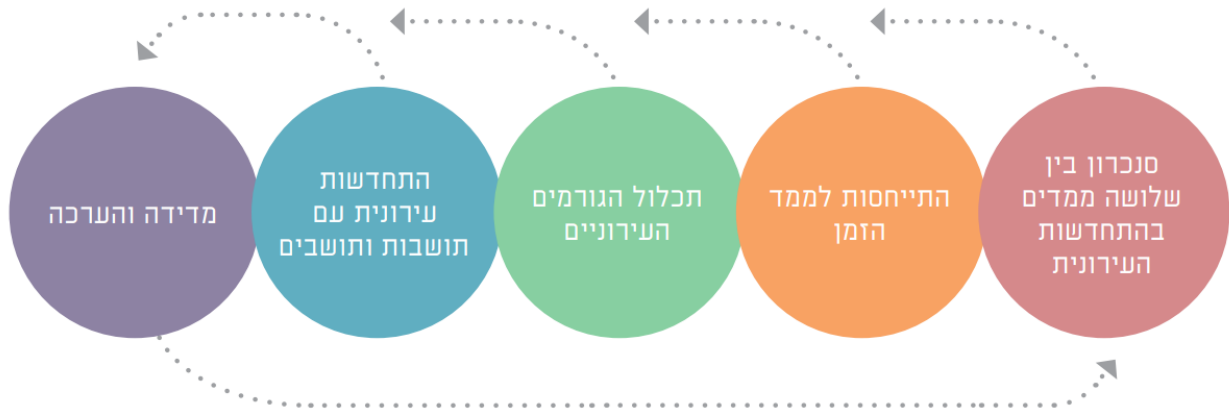
רקע:

איגוד המתכננים ועיריית תל אביב, בתמיכת קרן יד הנדיב, פועלות לפיתוח והעמקת הידע בנושא "השכונה המתחדשת" – התחדשות עירונית בקנה המידה השכונתי. בבסיסו של הפרויקט מסמך העוסק בנושא זה ונכתב על ידי עיריית תל אביב, המצורף לפניה זו. הפרויקט שהינו ממוקד ועוסק בחמישה עקרונות שעלו במסמך עיריית תל אביב, ימשך שנה ומטרתו להציג ניירות עמדה ביחס לעקרונות שהוגדרו הכוללים גם הצעות יישומיות.

מתודולוגיה:

הפרויקט מבוסס על עבודת חוקרים בהתייחס לחמשת העקרונות של השכונה המתחדשת המתוארים במסמך ולימוד עמיתים על בסיס החומרים השונים שיוצגו על ידי החוקרים. מדובר בשילוב של עבודת חקר ושיח עמיתים ליצירת ידע בנושא "השכונה המתחדשת". שולחן העבודה המשותף אשר יבנה במסגרת הפרויקט יבחן ויתקף את עקרונות תפיסת השכונה המתחדשת. השולחן יכלול כ-5 משתתפות ומשתתפים המכירים ו/או פועלים בשדה ההתחדשות העירונית, בליווי דמות מקצועית. השולחן יהווה מרחב ללמידה, העמקה, שיתוף ידע והיזון חוזר, זאת לשם גיבוש עמדה ביחס לעקרונות השכונה המתחדשת. המשתתפות והמשתתפים ידרשו להביא לשולחן ידע מוקדם, מחקרי ו/או יישומי, בנושאי התחדשות והתייחסות למקרי בוחן בארץ ובעולם בדגש על התחדשות בקנה המידה השכונתי. שולחן העבודה שואף לצאת מתוך המרחב התאורטי ולהעמיק באמצעות הבאת דוגמאות מעשיות.

לאור זאת, פונים איגוד המתכננים ועיריית תל אביב לחוקרות וחוקרים ולמי שעיקר עיסוקם הוא בשדה ההתחדשות העירונית, לקחת חלק בקבוצת הלמידה המשותפת. התוצר הנדרש עבור כל משתתפת ומשתתף הינו נייר עמדה העוסק באחד מחמשת עקרונות השכונה המתחדשת המובאים להלן:

1. ממדים מרחביים שונים בהתחדשות עירונית, פרטי, ציבורי, קהילתי, וכיצד ניתן לסנכרן ביניהם.

המחקר יבחן חומרים (מחקרים ומאמרים אקדמיים / תכניות / ניירות עמדה / דו"חות וכו') מהארץ ומהעולם שעוסקים בממדים המרחביים השונים בשכונה המתחדשת וכיצד ניתן לסנכרן ביניהם. ממסמך עיריית ת"א עולה שאחד האתגרים המרכזיים במימוש עקרונות שכונה מתחדשת הינו היעדר חזון משותף ותיאום בין תכניות העבודה של גורמי העירייה השונים במסגרת השכונתית. מתוך הפער הזה, עולה חשיבותה הרבה של הנחת החשיבה המשותפת, תוך הסתכלות על שלושה ממדים ועל יחסי הגומלין ביניהם: המרחב הפרטי, כלומר בנייני מגורים בשכונה, שטחים פתוחים פרטיים והמסחר בשכונה; המרחב הציבורי, כלומר מבני ציבור בשכונה, המרחב הציבורי, שירותים ציבוריים, תחבורה ותשתיות שבתחום השטח הציבורי; והמרחב הקהילתי, כלומר המרקם החברתי בשכונה, יחסים בין קבוצות אוכלוסייה שונות, מנהיגות שכונתית, זהות מקומית וחוסן קהילתי. בחינת הסנכרון של הגורמים השונים במחקרים השונים יכולה להתבטא בפעולה משולבת המאפשרת הסתכלות רחבה ומציאת קשרים בין שלושת הממדים. לדוגמה: האופן שבו המרחב הציבורי מייצר מפגש בין קבוצות אוכלוסייה שונות; כיצד היחסים החברתיים משפיעים על מצב התחזוקה של מבני המגורים.

2. ממד הזמן המתמשך בתהליכי התחדשות עירונית בדגש על השלבים השונים.

המחקר יבחן חומרים (מחקרים ומאמרים אקדמיים / תכניות / ניירות עמדה / דו"חות וכו') מהארץ ומהעולם במטרה לאתר את הכלים המתאימים לטווחי הזמן של תכנון, ביצוע ואכלוס, תוך תיאום בין הגורמים המעורבים. המחקר יתמקד בתפקידים של הגופים העירוניים האחראים על הפעולות השונות בטווח הקצר והבינוני - ובהם גופי ביצוע עירוניים, תשתיות, קהילה, חינוך ועוד - או גופים אחרים שייערכו להתחדשות העירונית עוד בטרם החלה הבנייה ולעיתים אפילו לפני תהליך התכנון.

המחקר יאתר את התהליכים שמובילים הגופים העירוניים ואת הכלים העומדים לרשותם בכל אחד מטווחי הזמן: (1) טרום תכנון ותכנון; (2) מימוש; (3) אכלוס ופוסט אכלוס.

3. מנגנוני ניהול השכונה המתחדשת.

המחקר יבחן חומרים (מחקרים ומאמרים אקדמיים / תכניות / ניירות עמדה / דו"חות וכו') מהארץ ומהעולם המתמקדים באיתור גורם מוסכם, במטרה ליצור תשתית ארגונית משותפת בתוך הרשות המקומית, הפועלת בשכונה. המחקר יבקש לבחון באיזו מידה שיתוף הפעולה בין יחידות עירוניות שונות בקנה מידה שכונתי תרם להצלחת השכונה המתחדשת.

4. התחדשות עירונית עם תושבות ותושבים.

המחקר בנושא זה יתמקד בשיטות, באמצעים ובמתודולוגיות לחיזוק החוסן הקהילתי של השכונה על בסיס חומרים (מחקרים ומאמרים אקדמיים / תכניות / ניירות עמדה / דו"חות וכו') מהארץ ומהעולם על מנת להגדיר כלים ו/או אמצעים להעשרת הידע והשותפות של התושבים לגבי תהליך ההתחדשות בכללותו, מעבר לרמת המתחם שלהם, ומתן כלים להתמודדות עם תהליך השינוי המתחולל בשכונה וליצירת קהילה. המחקר יתמקד במיוחד בשאלות הבאות:

- כיצד מבצעים סקירה של שכונה? כיצד בונים "מפה" לפיתוח מענים שכונתיים?
- אילו פעולות לבניית קהילה מוצע לבצע לקראת תהליכי ההתחדשות הצפויים?
- אילו פלטפורמות קיימות לעבודה משותפת בין העירייה לתושבים? האם הן מעודדות אזרחות פעילה ומאפשרות לתושבים להשפיע על תהליכי קבלת החלטות?

5. מתודולוגיות ושיטות למדידה והערכה של הצלחת שכונה מתחדשת.

המחקר בנושא זה יתמקד באיסוף מידע וידע על בסיס חומרים (מחקרים ומאמרים אקדמיים / תכניות / ניירות עמדה / דו"חות וכו') מהארץ ומהעולם על מתודולוגיות ושיטות למדידה והערכה של הצלחת שכונה מתחדשת בארץ ובעולם, שיאפשרו לעקוב באופן רציף אחר העמידה ביעדים חברתיים ופיזיים, הצלחת הפעילויות והשפעתן. המחקר יזהה דרכים לשיקוף התועלות שייצרו הפעולות במסגרת המודל, וכן הצעות לייעול ההשקעות העירוניות.

מצורף מסמך שכונה מתחדשת כתוצר ביניים לבחינה ותיקוף במסגרת עבודת שולחן החוקרים.

מסגרת ההשתתפות:

1. השתתפות מלאה ומחייבת בסדרת מפגשים (לפי לוחות הזמנים המופיעים מטה)
 2. בחירת נושא אחד מתוך חמשת הנושאים לעיל לניתוח וחוות דעת מקצועית אקדמית
 3. איסוף נתונים ומקורות בארץ ובעולם
 4. כתיבת נייר עמדה המתייחס לנושא הנבחר (בין 10-20 עמודי טקסט, לא כולל חומרים נלווים) הכולל המלצות ישומיות
 5. תרומה לשיח מקצועי משותף במסגרת שולחן החוקרים
- מלגת ההשתתפות בפרויקט עומדת על סך של 5,000-10,000 ₪ כולל מע"מ, כתלות בהיקף המשתתפים.

לוחות זמנים (יתכנו שינויים):

1. פגישת התנעה – שולחן עבודה #1 – 25.3.24
2. פגישת למידה – שולחן עבודה #2 – 2.5.24 או 14.4.24
3. הגשת נייר עמדה ראשוני – 1.7.24 (המועד יכול להשתנות)
4. פגישת ביניים עם צוות הניהול – שולחן עבודה #3 – 15.7.24 (המועד יכול להשתנות)
5. הצגת החומרים לוועדת ההיגוי – שולחן עבודה #4 – 1.8.24 (המועד יכול להשתנות)
6. שולחנות עגולים בהשתתפות אנשי מקצוע – שולחן עבודה #5 – ייקבע לתחילת ספטמבר
7. הגשת נייר עמדה סופי – ייקבע לסוף אוקטובר
8. כנס פתוח להצגת הפרויקט והדו"ח הסופי – שולחן עבודה #6 – ייקבע לסוף דצמבר

על כל הצעה לכלול את הסעיפים הבאים:

1. קורות חיים של המציע/ה.
2. תיאור של ניסיון מחקרי או של עבודה יישומית העוסקים באופן ישיר עם אחד הנושאים לעיל.
3. תפיסת עולם לגבי נושא השכונה המתחדשת (פסקה אחת).

הצעות יוגשו עד לתאריך 1.3.24 לכתובת המייל mayatushin@gmail.com.

טופס הצעה:

שם מלא: _____

מוסד אקדמי (במידה ורלוונטי): _____

משרד תכנון (במידה ורלוונטי): _____

תיאור ניסיון מחקרי ו/או עבודה יישומית העוסקים באופן ישיר עם אחד הנושאים אשר פורטו בקול הקורא:

תפיסת עולם לגבי נושא השכונה המתחדשת:

הנושא/העיקרון בו ארצה להעמיק הוא (נא להקיף):

1. ממדים מרחביים שונים בהתחדשות עירונית (פרטי, ציבורי, קהילתי) וכיצד ניתן לסנכרן ביניהם.
2. ממד הזמן המתמשך בתהליכי התחדשות עירונית בדגש על השלבים השונים.
3. מגגנוני ניהול השכונה המתחדשת.
4. התחדשות עירונית עם תושבות ותושבים.
5. מתודולוגיות ושיטות למדידה והערכה של הצלחת שכונה מתחדשת.

* * יש לצרף למייל קורות חיים.